

at det efter min Mening haster meget stærkt at gøre noget for, at Boligbyggeriet ikke skal gaa helt i Staa. Sagen er nemlig den, som den ærede foregaaende Taler (Jørgen Berthelsen) udtalte, at der tidligere har været Mangel paa Materialer, men at det ikke længere er Tilfældet. Det er, som den samme ærede Taler bemærkede, saaledes, at Teglværkerne bugner af Mursten, navnlig paa Fyn og i Jylland, og de er ved at komme til det her paa Sjælland ogsaa paa Grund af, at der ikke har været arbejdet paa Byggeforetagender i den senere Tid. Saa af den Grund kunde der godt bygges. Men Byggeriet vil ganske sikkert gaa i Staa, fordi Folk mener, det er for dyrt at bygge, og det værste er da, at Folk ikke kan skaffe Penge til at bygge for. Jeg tror derfor, det bliver ganske nødvendigt for Autoriteterne, at de gør noget i Retning af, at der kan skaffes Laan paa anden Maade end den, vi hidtil har kunnet skaffe Laan paa. Sagen er, at Sparekasserne, som jo i temmelig stor Udstrækning ellers yder Laan til Byggeforetagender, har ingen Penge, og Kreditforeningsobligationerne staar i saa lav en Kurs, at Folk, der, naar de skal bygge, i Forvejen maa bygge meget dyrt, dernæst skal tabe meget væsentligt paa Kursen. Alt det gør det saa meget mere vanskeligt at faa bygget. Jeg mener, at det vil være nødvendigt, at Regeringen har sin Opmærksomhed henvendt paa at faa skabt en Mulighed for at skaffe Laan til Veje til Byggeforetagender. Jeg ved ikke bestemt, hvorledes det skal gaa til, men jeg kunde tænke mig noget saadant som, at der blev indført i Kreditforeningerne en ny Serie til højere Rente, eller maaske oprettet en ny Kreditforening for et kortere Aaremaal, indtil Forholdene atter blev normale. Det ved jeg nu ikke; men maaske kan Boligkommissionen overveje Sagen og stille Forslag til Regeringen derom. Jeg vil blot gerne have Regeringens Opmærksomhed henledt paa det Spørgsmaal, thi Sagen er jo ikke endt med, at der kommer stærkere Boligmangel — det er slemt nok —, men hvis der ikke kommer Gang i Byggeriet, vil der komme et andet endnu værre Moment til, nemlig at der vil blive meget stor Arbejdsløshed. I Provinserne er Byggeriet ganske stagneret; her i København gaar det endnu med de Byggeforetagender, der er i Gang, men der projekteres ikke noget nyt, fordi Folk ikke kan skaffe Penge. Men i det Tilfælde, at Byggeriet gaar i Staa, som det allerede er sket i Provinserne, vil Byggehaandværkerne blive arbejdsløse. Det tager Industriene med, den ene efter den anden; saaledes bliver

Arbejderne arbejdsløse, og leve skal de; hvad enten de faar Arbejdsløshedsunderstøttelse eller Understøttelse paa anden Maade, det er ligegyldigt, leve skal de. Ser man altsaa samfundsmæssigt paa Spørgsmaalet, er det jo i Grunden gruligt at tænke sig, at man ikke kan faa Byggeriet i Gang, naar der trænges saa haardt til det. Det er en Kendsgerning, at de 75 pCt. af det, det koster at bygge en Bygning, gaar til Arbejdsløsheden; og hvis man nu regner med, at det meste af disse 75 pCt. skal ud al ligevel, enten Arbejderne bestiller noget eller gaar ledige, saa kunde man, naar man ser Sagen med Samfundets Øjne, sige, at saa bliver Bygningerne ikke for dyre. Jeg mener derfor, det er en meget vigtig Opgave at faa løst. — For at afhjælpe Bolignøden er man ogsaa gaaet til at bygge Træbarakker. Træbarakker kan jo selvfølgelig være gode nok i en Trangssag, men det er efter min Mening kun Galgenfrist, og disse Bygninger er af den Art, at Pengene, det koster at opføre dem, for saa vidt er smidte i Rendestenen. Det Materiale, der bruges til at bygge disse Boliger af, er Træ, som man køber færdigskaaret i Sverige eller Finland; naar man har faaet det hjem, tømmer man det op til Boliger, som ikke mange har Lyst til at bo i. Det er kun en midlertidig Foranstaltning, og naar vi en Gang igen kommer i Gang med det rigtige Byggeri, vil Folk ikke blive ved at bo i disse Barakker, de vil saa blive overflødige og skal brækkes ned og er da ikke til stort andet end til Pindebrænde.

Jeg vil derfor meget henstille til Regeringen og til den højtærede Finansminister at tage det Spørgsmaal op til hurtig og velvillig Overvejelse. Jeg mener ikke, det kan gaa an at sylte den Sag, thi vi er jo, som sagt, kommet saa vidt, at Byggeriet i Provinserne saa godt som er gaaet i Staa, og at en Mængde af Landets Teglværker enten ikke kan komme i Gang igen eller er lige ved at gaa i Staa, dels fordi de ikke har Plads, hvor de kan lægge Murstenene, dels fordi de ingen Penge har til at lave Mursten for; og derefter gaar ogsaa de andre Industrifag i Staa. Nu kunde der maaske være Tale om, at Teglværkerne kunde holdes i Gang ved at sende Mursten til Udlandet, hvis der ikke var Udførselsforbud derimod; men det er der. Jeg ved ikke, hvorvidt der kan faas Dispensation herfra, men jeg ved, at der næres forskellige Betæneligheder herimod, bl. a. Hensynet til, at der skal bruges Brændsel til Fabrikationen, og vi har, som bekendt, knap Tid paa Brændsel her i Landet.